

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto 10 K, za pol leta 5 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 12.— K, za Ameriko 14.— K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Pozeba trt.

Zadnji teden je bil uprav križev teden za vinogradnike, ki so skrbne svoje oči obračali proti nebu boječ se, da bo v jasnih, mrzlih nočeh uničena vsa nada na prihodno letino.

Po dežju ob mrzli burji se je v noči od 22. na 23. marca zjasnilo in je v jutro 23. marca na izpostavljenih krajih v nižavi kazal toplomer 3° R, drugo noč 2° R in tretjo 1° R. Tudi v višjih legah, naprimer v Trški gori, je bil mraz precej hud, vsaj pripovedujejo ljudje, da je voda na lužah tu pa tam celo zamrznila.

Vkljub temu v višjih vinogradnih legah ni večje škode, le tu pa tam se dobi kako zmrznjeno oko. V nižjih legah je škoda seveda nekoliko bolj občutljiva. Da ni škode več, zahvaliti se imamo okolnosti, da je trta vsled vladajoče burje pred mrazom osahnila in da so trte vsled zelo hladne, letošnje spomladi sploh še jako malo razvite.

V naslednjih dneh smo mislili, da smo že nevarnost mraza prestali, a varali smo se. V planinah je zapadlo toliko snega, da je v nedeljo, dne 27. aprila začela zopet briti mrzla burja in padati dež, po hribih na okolo je pa zapadel sneg. Ker se je zjasnilo, je bila zopet velika nevarnost slane. K sreči se pa je v jutro 29. aprila razvila gosta megla, ki je zabranila, da ni mogla toplota pasti pod ničlo.

Na trtah, v vinogradih torej dosedaj se ni dosti škode. Več škode bo najti pa na sadnem drevju, zlasti v nižavah in na koščičastem sadju in na hruškah, ki so bile v polnem cvetju. Manj so trpele jabolane, kojih cvetje je večinoma še zaprto. Orehi so pozebli po nižjih legah vsi, v višjih le deloma.

Kjer je pozebla trta, kaže pustiti vsa pozebla očesa v miru. Ščasoma sama odpadejo in se razvijejo podočki, ki dajo še vedno pridelka.

Ker nam vsako leto preti mraz v vinogradih, gotovo vsak pameten vinogradnik uvidi, kako potrebno bi bilo tudi pri nas, da se vinogradniki posameznih goric ali vinskih leg organizirajo in združeno preganjajo mraz s kajenjem.

Kajenje ima namen, da se napravi nad trtami in med trtami gost dim, ki jih brani nalik gosti megli pred naglim in

močnim izžarevanjem gorkote. Zato učinkuje kajenje le ob tistem, brezvetrnem vremenu, ki toplina ne pade dosti pod 2° pod ničlo.

S kajenjem se mora pričeti še po noči, dokler toplina še ne pade dosti pod 2° R nad ničlo in se mora nadaljevati tudi nekaj časa po solnčnem vzhodu proti naglemu segrevanju trt po solnčnih žarkih. Dim ima torej nalogo, da nadomesti meglo, ki je v hladnih spomladnih nočeh najboljšo sredstvo proti slani.

Da se doseže dovoljen uspeh pri kajenju proti slani, je treba zlasti dvoje, in sicer dobre organizacije in discipline udeleženih vinogradnikov in pravilnega izvrševanja kajenja.

Kar se prve zadeve tiče, moram omeniti, da posameznik ali le maloštevilna udeležba pri tem le malo ali nič ne izda. Treba je, da se kajenja udeleže vsi vinogradniki dotične vinske gorice ali vsled enake lege skupaj spadajočega ozemlja.

Na Nižjem Avstrijskem in na Nemškem, kjer so vinogradniki v to svrhu primerno organizirani, imajo celo posebna slanobrambna društva, podobna našim gasilnim društvom.

Te slanobrambe poslujejo tako-le: S pomočjo psihometra, to je priprave, ki obstoji iz dveh toplomerov, enega suhega in enega mokrega (priporočam Mareschev slanomer, ki se dobiva pri tvrdki H. Kappeller na Dunaju V/1, Franzensgasse 13) se da že na predvečer dognati, ali bo prihodnjega jutra slana ali ne, oziroma, ali je nevarnost, da siana lahko nastane. Kadar načelstvo slanobrambnega društva vidi, da je nevarnost slane, obvesti o tem svoje ude. S strelom, z zvonenjem ali z bobnanjem se da ponoči znamenje za pričetek poslovanja. Slanobrambovci odidejo, preskrbljeni s potrebnim orodjem in snovmi, na mesto, kjer se razpostavijo na določena mesta. Tam navadno najprej izkopljejo majhne jamice, kjer pripravijo kadivo, to je snovi za kajenje, kakor katran, šoto itd.

Na dano drugo znamenje pričnejo s kajenjem, ki ga toliko časa vzdržujejo, dokler se zopet z dogovorjenim znamenjem ne odkločejo.

Glavna načela pri izvrševanju kajenja so naslednja:

S kajenjem se prične, kadar pade v tihhi jasni noči kmalu po polnoči toplina na 1° C do 2° C nad ničlo. Kadi se pa toliko

časa, dokler po solnčnem vzhodu zračna toplina ne doseže zopet 1° C do 2° C. Če je trta malo ozebla, se kadi še dlje, da se zabrani naglo segrevanje po solnčnih žarkih.

Ognji se napravijo v razdalji 10 do 20 m v 100 do 200 m oddaljenih črtah. Ta razdalja je pa odvisna od lege vinogradov, od potov, ki se na njih navadno kuri, dalje od tega, od katere strani sapa vleče itd.

Za kajenje se rabijo snovi, ki le počasi gore in se močno kade, npr. katran, šota, smrečje itd. Na ogenj se meče mokro listje, gnoj, mah, vejevje itd., vse le s tem namenom, da se dela gost, težak dim, ki se vlega med trte in se ne dviga kvišku.

Če je kajenje splošno, to se pravi, če se ga poprimejo vsi vinogradniki in ga vestno in marljivo izvršujejo, potem prinese navadno zelo zadovoljiv uspeh. Znani so slučajni, ko je toplina tekom noči padla na 2° pod ničlo in so se s kajenjem vendar vinogradi obvarovali pred pozebo.

Naj bi se tega sredstva posluževali pri nas vinogradniki povsod tam, kjer jim preti nevarnost, da jim slana uniči letino, kajti z razmeroma majhnimi stroški se lahko ubranijo velike škode. Povsod tam, kjer bi se hoteli vinogradniki organizirati v slanobrambna društva, je podpisani pripravljeno, da jih natančno pouči in izvežba.

B. Skalicky.

Povzdiga kmetijske produkcije.

V zadnjem času nasvetujejo po časopisih razni gospodje, kako naj bi se povzdignila poljedelska produkcija ter priporočajo, da bi se zakonitim potom navajalo kmeta k intenzivnejšemu obdelovanju zemlje. Še za časa stare avstrijske vlade so se enaki glasovi pojavljali od različnih ministrstev in sekčnih načelnikov itd. Seveda so se takoj oglašili vodilni izkušeni možje, zastopniki kmetijskega stanu, da kaj tacega med vojno sploh ni mogoče, ker nam je manjkalo različnih, produktivnih pospeševalnih sredstev, kakor: umetnih gnojil, strojev, živine, delavskih močij itd. Tudi v bodoče se to ne da izvršiti, ker manjka našemu kmetovalcu deloma potrebne strokovne izobrazbe in še več pa podjetnosti. Naš kmetijski stan sloni preveč na tradicijskih navadah, ki jih od mladosti

pozna. Dolžnost poklicanih činiteljev bodi, da se kmetijski naraščaj povzdigne s kmetijskim šolstvom, da se pred prevzetjem gospodarstva strokovno izobrazijo! Za naše starejše gospodarje pa naj bi se uprizarjale javne poskušnje za uporabo modernih strojev in umetnih gnojil, kjer naj bi javno videli koristi in dobičkonosnost teh samih. V drugih naprednih državah so tudi veleposestva močno uplivala na napredek in večjo produkcijo pri poljedelstvu, ker vodstvo teh veleposestev je bilo v rokah izobraženih strokovnjakov. To je pripomoglo, da se je npr. češko poljedelstvo tako močno industrializiralo. Kmetje so videli uporabo velikih množin umetnih gnojil, najnovjših strojev, in vsled tega tudi večjo produkcijo vseh vrst pridelkov. Tako je začelo kmetijsko ljudstvo tekmovali z veleposestvom in je danes prekosilo povprečno produkcijo veleposestva. Zato pa češko ljudstvo zahteva tako odločno razlastitev veleposestev. Pri nas tega ni bilo, ker naša veleposestva so večinoma gozdne domene, in katera imajo poljedelstvo, so se oddajala v najem. Le par grajščin je bilo obdelovanih v lastni režiji in so služile s svojimi pridelki le za prebrano grajščakove rodbine in družine. Tudi vodstvo takih grajščin se je dajalo v roke raznim penzioniranim častnikom itd., torej zanesljivo nemško čutečim elementom. Zato pa naša veleposestva niso vzgojno vplivala na povzdigo produkcije svoje okolice. Slovenija ima vse pogoje za povzdigo poljedelske produkcije. Treba je le sistematično opustiti zastarele načine kulture naših poljedelskih rastlin. Treba uporabljati dobre, železne pluge, brane, sejalne stroje. Ako se pa hoče zemljišča s stroji obdelovati, opustiti se mora obdelovanje na grebene. Le raven svet se da brez zaprek s stroji obdelovati in popolnoma izkoristiti. Pri obdelovanju s stroji se doseže večje pridelke in tudi več dohodkov, ker nam ni treba v taki množini plačati dragih delavskih moči.

Ker so pri nas večinoma manjši posestniki, bi kazalo, da se povsod ustanove strojne zadruge, katere bi nabavile potrebne stroje, mlatilnice, motorje itd. Druge manjše stroje pa bi lahko nabavilo par posestnikov skupaj. Našemu kmetijskemu naraščaju se razloži pomen organizacije posestvenega oskrbovanja. Že mladi naslednik naj bi si za bodočnost vstvaril

Zgodovina

franciškanskega samostana in cerkve v Novem mestu.

Sestavil P. Alfonz Furlan.

Leto 1901.

Dvajseto stoletje se je začelo s slovesno sveto mašo o polnoči na 31. decembra in 1. januarja, katero je opravil pisatelj teh vrstic.

Dne 21. januarja zvečer ob pol 7. uri so začeli goreti podi v Novem mestu. Pri tem požaru je bilo prizadetih 12 posestnikov. Vsa škoda je znašala čez 30 tisoč kron.

V Brusnicah so imeli sv. misijon zopet čez 13 let.

Spomladi je šel p. Benigen Snoj v Egipt kot misijonar za Slovence; na njegovo mesto je prišel p. Kornelij Petrič za kateheta dne 15. aprila.

Dne 19. marca je imel slovesno svojo zlato mašo preč. gosp. Matija Jeriha v kapiteljski cerkvi.

Dne 28. aprila je p. Inocencij Koprivec blagoslovil in postavil novi križev pot v cerkvi božjega groba na Grmu. Izdelan je

(19) ta križev pot v okusnem kovinskem reliefu in je cerkvi jako primeren. Naročil ga je g. I. Krajec.

V maju so se c. kr. uradi preselili v novo poslopje c. kr. okrožnega sodišča.

Prve dni maja so imeli franciškani v Trebnjem sv. misijon.

Dne 24. in 25. julija so bile spremembe v tem samostanu: P. Otokar je bil gvardijanom izvoljen v drugič; p. Gothard je bil prestavljen kot gvardijan v Nazaret na Štajersko; sem je bil prestavljen p. Frančišek Blanko Kavčič za učitelja; p. Nikolaj Traven pa na Sv. Goro za učitelja klerikov novincev.

24. avgusta je položil presv. g. knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič temeljni kamen za novo samostansko cerkev č. oo. kartuzijanov v Pleteljih.

V jeseni tega leta so prejeli sledeči kleriki novinci redovno obleko: Fr. Feliks Tavčar, Benvenut Winkler, Pavel Potočnik, Juvenal Semler, Filémon Fabjan in Leonard Kalac. Sem sta bila prestavljena br. Elija Kimovec, kuhar, čevljar in br. Bruno Štrukelj. Samostanska družina je štela 23 oseb.

Dne 4. decembra je odpotoval p. Peter Baptist Turk čez Trst, Padovo in Dženovo (Genua) na Kitajsko. Rojen je v Toplicah; šole je obiskoval v Novem mestu. Hrepenenje po zveličanju duš ga je gnalo v daljno Kino,

kjer delà kot misijonar jako uspešno do današnjega dneva. Njegova poročila iz kitajskih misijonov je prinašal mesečnik „Cvetje z vrtov sv. Frančiška in „Dolenjske Novice“ l. 1902. Njegovo sliko nahajaš v Serafinskem koledarju l. 1918.

Letošnja zima je bila izredno ostra in dolga. Na mnogih krajih so pozebli orehi, marelice, da še celo hruške in jabolane.

Leto 1902.

23. marca je umrl kardinal dr. Jakob Missia, katerega so pokopali na Sv. Gori pri Gorici v kapelici sv. Mihaela. Rojen je bil 30. junija 1838 v župniji Sv. Križ pri Ljutomeru na Štajerskem.

Dne 14. aprila zvečer okoli 8. ure je umrl p. Ladislav Hrovat. Rojen je bil dne 10. marca v Gornjem Tuhinju l. 1825; v red je stopil 3. septembra 1845, v mašnika je bil posvečen l. 1849. Po dokončanem bogoslovju so ga poslali na dunajsko vseučilišče, potem pa na novomeško gimnazijo. Bil je izvrsten filolog; posebno pa je gojil priljubljeni mu materni jezik, zanj je navduševal tudi svoje učence. Pisal je v „Novice“, v „Cvetje z vrtov sv. Frančiška“ in v „Ljubljanski Zvon“. Sestavil je slovensko-latinsko slovnico, grške pa ni končal; prestavil je dvojce Šmarnic. Na novomeški gimnaziji je poučeval do l. 1900 kot profesor; bil je tudi ravnatelj. Bil je

priden spovednik; dobro leto pred svojo smrtjo je tudi še pridigal. Bil je odlikovan z zlatim križcem za zasluge. Umrl je 77 let star, redovno obleko je nosil 57 let.

Dne 20. aprila je zadela kap topliškega župnika g. Janeza Babnika.

27. julija je imel slovesno 25 letnico mašništva preč. p. Otokar Aleš.

P. Gothard Podgoršek se je vrnil iz Nazareta v Novo mesto.

Samostan v Brežicah so določili za novicijat klerikov in bratov lajikov novincev; novicijat na Sv. Gori in tukaj sta prenehala. Sem sta bila poslana br. tretjerednika Sebastijan Lunder, vrtnar in Viktorijan Žnidaršič. Na koncu leta je štela samostanska družina 17 oseb.

50 letnica Mohorjeve družbe D. N. 118. Čg. Anton Fettich-Frankheim do sedaj dekan in župnik v St. Jerneju je dobil kanonikat v Ljubljani. Za župnijo St. Jernej je bil pa umeščen č. g. Anton Lesjak.

19. septembra je umrl prof. Ivan Vrbovec, ki je spisal med drugim zgodovino Novmega mesta, katero je rabil pisatelj teh vrstic.

Slikar Matija Koželj je končal slikati samostansko cerkev. D. N. 196.

Leto 1903.

Presv. knezoškof dr. Ant. Bonaventura je v pismu dne 17. septembra 1903 prosil

načrt, kako da bo gospodaril. Proč z geslom: „Oče je tako delal, jaz hočem tudi tako delati.“ Spominjam se pri tem na razmere v mojem rojstnem kraju na Moravskem. Stari oče je prepustil pred 40. leti očetu gospodarstvo, katero je imelo samo staro poslopje. Stari oče ni poznal nobenega posebnega stroja, orali so vse v gredice, delo izvrševali z rokami, torej sejali, želi, mlatili itd. Skedenj je bil še s slamo pokrit in na polovico podprt. Ko je oče prevzel gospodarstvo, je čez par let začel zidati novo stanovanje, hleve, lope itd. Takrat se je ravno začelo gnojiti z umetnimi gnojili. Industrija poljedelskih strojev se je počela razvijati in ponujala je različne slamoreznice, gepeljne, pluge, brane, plevelnike in mlatilnice. To ni ušlo očetu pozornosti in si je nabavil polagoma stroje. Boljše obdelovanje zemlje in opustitev oranja v grebene, boljše gnojenje in pravilno kolobarjenje je po 20. letih pomagalo, da je sezidal velik, nov skedenj, da se notri spravijo vsi pridelki. Do tega časa so se na vrtu napravljali kupi žita, katero je bilo izpostavljeno vremenskem uplivu. Novi skedenj je bil trikrat prostornejši od starega. Petnajst let pozneje, leta 1915, je prepustil oče posestvo sinu, absolventu kmetijske šole, od katerega časa vodi isti gospodarstvo. Že v zadnjih letih je spoznal oče, da skedenj in prostor za krmo nikakor ne zadostujeta. Tudi stari stroji so bili že nadomeščeni z novim bencinmotorjem, mlatilnico, sejalnimi stroji, kosilnimi stroji itd. Hlevi so tudi zelo majhni. Iz tega je razvidno, da bo sedanji gospodar s časom poslopje prezidal ali povečal, ker ima v sebi temelj modernega gospodarstva in bo gotovo povečal produkcijo svojega posestva primeroma v krajši dobi kot oče. Iz tega sledi, da se je tekom 40 let produkcija iz tega posestva štiri- do petkrat povečala. To odgovarja dejstvu. Stari oče je pridelal okrog 100 kvintalov vsega žita, danes ga sedanji posestnik pridelava štiri do petsto centov in to vse iz 28 do 30 oralov z žitom obsejane zemlje. Poleg tega se pridelava še velikanske množine sladkorne pese, krompirja in krmskih rastlin. Ta vzgled ne velja samo za naše posestvo, marveč za cel kraj, ker pri nas tekmuje eden z drugim. Enako je lahko pri nas na Slovenskem. Na Slovenskem imamo tri vrste zemlje: na Dolenjskem težko glinasto zemljo; v ljubljanski okolici in na Štajerskem pa srednje ilovnato zemljo, na Gorenjskem lahko ilovnato, peščeno zemljo. Tudi na Češkem so v zemlji in podnebnju velike razlike. Tako naprimer hriboviti in mrzli kraji Češke in Moravske rodijo samo krompir, oves, rž; sredina dežele je najbolj rodovitna za vse pridelke, posebno za ječmen, pšenico in sladkorno peso in vzlic temu ne zaostajajo revnejši kraji za produkcijo žita rodovitne Ogrske ali Poljske. Češkom je bil vedno za vzgled Nemeč (v Reichu). Če so ti kaj izumili, so jih Čehi takoj posnemali in tudi deloma prekobili. To velja tudi za nas.

Nekaj o dohodnini.

Zadnje čase so se po vseh krajih naše Slovenije vzdignile pritožbe radi previsoko odmerjene dohodnine. Različni časopisi so dan na dan prinašali najraznovrstnejše pritožbe svojih dopisnikov ter v svojih člankih, kjer so deloma zabavljali zoper uradnike, ki so udeleženi pri prireditvi tega davka, tudi pokazali, da so jim postavna določila zakona o osebnih davkih, ki je za Slovenijo še vedno veljaven, povsem neznana.

Ni posamezen uradnik kriv, če se predpiše komu dohodnina. Uradnik je službenec države ter se mora ravnati po predpisih. Kdor pa je prepričan, da se uradnik ni držal obstoječih predpisov, mu je prosta pritožba do višje instance, koje dolžnost je, da natančno preišče, če so se pri prireditvi davka resnično postavna določila kršila.

Da so obstoječi zakoni pomanjkljivi in deloma tudi krivični, je povsem jasno. Gotovo je za sedanje razmere neprimerena postavna določba, ki pravi, da je dohodnina podvržen vsak, ki ima nad 1600 K letnih dohodkov.

Radi tega določila je bil tudi leta 1918 obdavčen vsak učitelj ali učiteljica, ki je imel samo 134 K mesečnih prejemkov, kar že leta 1917 niti za kosilo in večerjo ni zadostovalo.

Ker se pri kmetovalcu obdavči tudi denarno vrednost v lastnem gospodarstvu porabljenih pridelkov (različna žita, krompir, sadje, prašiči, mast, mleko, jajca itd.), zadene iz istega vzroka skoraj vsakega kmetovalca dolžnost plačevati dohodnino.

Naloga naših poslancev je, da v narodnem predstavništvu predlagajo, da se ta določila spremene. To bodo gotovo tudi storili, ker je bila na ustanovnem občnem zboru Jugoslovanske kmetijske zveze že sprejeta resolucija, ki zahteva, da se dohodnina prične šele z dohodki od 10.000 K. Dokler ne bo torej narodno predstavništvo o tem govorilo in novo postavno sklenilo, bodo davčna okrajna oblastva predpisavala dohodnino še vedno po dosedanjih zakonih.

Dolžnost vsakega je tedaj, da ljudstvo o tem pouči, ne pa hujska in mu obljubljuje, da v Jugoslaviji ne bo nič davkov.

Z odmerjenim davkom ni navadno skoraj nihče zadovoljen. Kmetovalec se jezi, da mora skoraj toliko plačevati, kakor kak trgovec z usnjem ali manufakturnim blagom; nasprotno trdi zopet kak trgovec, da se je vinogradniku premalo dohodnine predpisalo.

Če je usnjar prodajal usnje kg po 120 K in še dražje, je gotovo popolnoma pravilno, da plača primeren znesek dohodnine, ker v zgubo usnja gotovo ni prodajal.

Tudi trgovcu z manufakturnim blagom, ki je svojo zalogo prodal za petkratno in še višjo ceno (zlasti na primer izgotovljeno perilo), se ni pripetila nobena

krivica, če se ga je z nekoliko višjim zneskom pritegnilo k dohodnini.

Nasprotno je pa tudi povsem pravično, če plača kmetovalec, ki je prodal vino liter po 8 do 10 K, višji davek, kakor njegov сосед, ki je dobil za prodano vino le 3 K od litra. Vinogradnik, ki je prodal vino po 3 K liter, gotovo ni imel izgube, a сосед, ki je prodal vino po 8 K liter, je imel najmanj 5 kron čistega dobička pri litru.

Istotako je bilo s poljskimi pridelki, sadjem, slanino, mastjo itd.

Resnično je sicer, da se je blago za obleko in perilo, nadalje usnje in druge potrebščine silno podražilo, a stroški za te predmete se ne smejo odbiti, ker pravi § 162, točka 4 še sedaj veljavnega zakona o osebnih davkih, da se stroški za stanovanje in preživetek ne morejo odbiti od dohodkov.

Ta določba velja za celo Slovenijo in jo niti davčno okrajno oblastvo, niti deželna vlada za Slovenijo ne more spremeniti, ampak edino le narodno predstavništvo v Beogradu, ki ima zakonodajno moč.

Tudi je vest, da bi bila deželna vlada za Slovenijo razveljavila vso odmero dohodnine za l. 1918 in ustavila vplačevanje davkov, povsem neresnična.

Da so se pa zgodili pri davčni odmeri posamezni pogreški, je pač gotovo in ob nedostatku uradniških moči ter neobičajnih razmerah, v katerih se je priredba izvedla, popolnoma umljivo.

Kakor poroča neki ljubljanski dnevnik, bodo davčna okrajna oblastva po naročilu delegacije ministrstva financ posvetila vloženim prizivom zoper odmero dohodnine posebno pažnjo ter vsak posamezni slučaj temeljito in nepristransko preiskala in eventualno storjeno krivico popravila.

Vpoštevati pa je treba, da se je dohodnina za leto 1918 odmerila po dohodkih iz leta 1917, ki so bili pa po večini precej ugodni.

Sedaj, ko imamo svojo državo, je dolžnost nas vseh, da ji tudi zagotovimo obstanek in razvoj. Pomisliti moramo, da ne plačujemo več tujcu in sovražniku, ampak sebi. F...

Domače in tuje novice.

Škofijska kronika. Kanonično umeščena sta bila dne 25. aprila župnik v Št. Juriju pod Kumom Franc Avsec na župnijo Lesce in ekspozit na Vrhoplju pri Moravčah Janez Vodopivec na župnijo Št. Jurij pod Kumom. — Resigniral je na župnijo Čatež ob Savi Franc Zorko ter je imenovan za upravitelja župnije Kamnagorica. Potom okrožnice je razpisana do 25. maja župnija Cerklje pri Krškem. Bivši vojni kurat Anton Lovšin je imenovan za župnega upravitelja v Radečah pri Zidanem mostu. — Premeščeni so sledeči gg. kaplani: Andrej Stare iz Mirne peči v Kranj; Janez

Noč iz Šmarija v Križe pri Trziču; Mihael Perčič iz Križev pri Trziču v Šmarje; Rudolf Kapš iz Št. Jerneja k Sv. Trojici v Trzišču; Alojzij Peček od Sv. Trojice v Trzišču v Št. Jernej. — Bivši vojni kurat Jožef Poje je nameščen za kaplana v Mirni peči.

Prvi mesečni shod društva obrtnikov za Novo mesto in okolico se viši v nedeljo 11. maja ob 1/2 14. uri (1/2 2.) v prostorih Narodnega doma v pritličju na levo, kjer ima sedaj društvo svoje seje in zborovanje. Vsi člani se pozivljejo, da se sigurno udeležé shoda, ker to zahteva njihova stanovska dolžnost. Prav potrebno je, da člani pripeljejo tudi obrtnike nečlane na ta sestanek, ki ima na dnevnem redu velevažne društvene zadeve, da se tudi oni prepričajo o prekornosti obrtni novi organizaciji, ki zamore obrtnemu stanu prinesiti le boljšo bodočnost, ter se čimpreje tudi pridružijo celokupnemu združenju obrtnikov. Pridejo pa naj na shod tudi podporni člani in prijatelji obrtnikov, ki z zanimanjem zasledujejo delovanje novega obrtnega društva. — Posebno še vabimo na ta shod vse rokodelske pomočnike in to tem bolj, ker pripravljajo obrtno društvo ustanovitev posebnega odseka za rokodelske pomočnike, ki bodo tudi lahko svoje želje in zahteve izražali in izvojevali v svoji lastni organizaciji, ki bo vzajemno sodelovala z obrtnim društvom. Odbor.

Odgovor iz Št. Jerneja. Mnogim poprašanjem romarjev se sporoča, da so Presvitli ozir sv. maš v našem Lurdu tako odločili: Vsak, ki hoče ondi opraviti sv. mašo, naj to preje prijavi župniku v Št. Jerneju. Cerkvenik v postrežbo gg. je blizu in z veseljem vsakemu postreže. Sedaj, ko se ondi glasi orkester sto in sto krilatec, je izlet v naš Lurd prav mikaven.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu aprilu 1919 je 174 strank vložilo 396.645 K 49 v; 326 strank vzdignilo 420.413 K 92 v; torej manj vložilo 23.768 K 43 v; 2 strankama se je izplačalo hipotečnih posojil 9000 kron; stanje vlog 9.184.428 K 57 v; denarni promet 1.136.015 kron 21 v; vseh strank bilo je 673.

Zborovanje Sl. Zveze. Dne 1. maja 1919 je priredila podružnica Sl. Zveze za novomeški in črnomaljski okraj zborovanje, ki je vrlo dobro vspelo. Okrog 90 zborovalcev, ki je napolnilo fizikalno dvorano nove gimnazije, je tri ure pretresalo najvažnejša vprašanja, ki se tičejo načrta novega šolskega zakona. Z velikim navdušenjem je bila končno soglasno sprejeta sledeča resolucija: „Člani Zaveze in Sl. Zveze, zbrani na sestanku podružnice Slomškove Zveze za novomeški in črnomaljski okraj, dne 1. maja 1919, na katerem je bilo povabljen vse učitelstvo brez razlike svet. naziranja, zahtevajo, naj se združi takoj vse učitelstvo v Sloveniji v eno samo strogo stanovsko organizacijo, ki pa mu naj pusti v kulturnih vprašanjih

preč. p. Konstantina Luser, provincijala slovenskih frančiškanov, da bi poskrbel za Slovenec izseljenca na Nemškem in v Ameriki. Od tega časa je pošiljala provincija patre na Nemško, v Egipt in Sev. Ameriko v dušno pastirstvo Slovencev.

P. Pacifik Fister je obhajal 2. avgusta petdesetletnico slovenskih obljub in 27. decembra svojo zlato mašo na tiho, ker je težko hodil brez palice.

Leto 1904.

V začetku tega leta je živelo v novomeškem samostanu 19 redovnikov: P. Otokar Aleš, učitelj, ravnatelj ljudske šole, gvardijan; p. Pacifik Fister; p. Inocencij Koprivec, bivši definator, učitelj in ravnatelj deške ljudske šole; p. Viljem Vindišar, bivši definator, učitelj; p. Gothard Podgoršek, učitelj in knjižničar, vikar; p. Nikolaj Traven, bivši lektor domače gimnazije, učitelj bratov lajkov; p. Ferdinand Zajec, učitelj in organist; pater Kornelij Petrič, katchet in voditelj 3. reda; p. Blanko Kavčič, učitelj; p. Atanzij Ausser, učitelj. Bratje lajki: Br. Propok Godler, slikar; br. Elija Kimovec, čevljar in vratar; br. Bruno Štrukelj, krojač; br. Nepomuk Dermota, kletar; br. Tobija Kovačič, krojač; br. Urban Želč, sakristan. Bratje tretjeredniki: Br. Sebastijan Lunder, vrtnar; br. Viktorijan Žnidaršič, kuhar; br. Teodozij Avbelj, krojač.

Izmed teh je letos Bog poklical v večnost: 9. marca je umrl br. Tobija Kovačič, krojač. Rojen dne 23. avgusta 1868 v Škocijanu, redovno obleko je prejel 20. avgusta 1890, slovesne obljube je naredil 13. septembra 1894. Bolehal je več kot eno leto; umrl je na sušici, star 35 let, v prvem redu je živel 13 let.

Dne 17. maja se je ločil od tega sveta br. Nepomuk Dermota. Rojen je bil v Poljanah na Kranjskem 21. januarja 1844, v red je stopil 5. marca 1866, redovne obljube naredil 21. decembra 1871. Bolehen je bil dolgo; učakal je starost 60 let, v redu je bil 38 let.

Dne 28. julija je bil kapitelj v Ljubljani; definatorjem in gvardijanom je bil izvoljen p. Otokar Aleš. V Novo mesto so bili poslani p. Alkántara Čertanec, br. Herkulian Blažič, kuhar in br. Matija Budja, novinec.

10. septembra je Bog letos še tretjega iz tega samostana poklical s tega sveta, namreč p. Inocencija Koprivca. Rojen je bil dne 8. aprila 1848 v Št. Vidu pri Žatični; v red je stopil 20 let star, v mašnika je bil posvečen 1872. Ves čas svojega življenja je bil pri šoli kot učitelj, potem ravnatelj; celih 25 let je dečke marljivo poučeval in vzgojeval. Bil je rahlega zdravja, odtod kakor mi je sam rekel, da je poosobljena sitnost.

Bil je dolgoleten spovednik usmiljenih bratov. V provinciji je bil definator in vodil duhovne vaje v frančiškanskih samostanih. Star je bil 56 let, v redu pa je bil 35 let.

Leto 1905.

V začetku tega leta je bilo v samostanu 9 patrov in 8 bratov lajkov in samostanskih tretjerednikov.

11. marca je umrl p. Nikolaj Traven. Rojen dne 28. novembra 1845 v Tunjicah; v red je stopil 19. novembra 1870, v mašnika posvečen 1875. Bil je gvardijan v Samoboru na Hrvaškem, pozneje tajnik provincijalov in učitelj na domači gimnaziji na Kostanjevici, kjer je poučeval klerike v grščini in hrvaščini. Tam je prebolel hudo influenco, ki mu je zapustila posledice do smrti. Bil je prestavljen v Novo mesto; tu je učil v c. kr. jetnišnici. Odtod je bil prestavljen na Sv. Goro pri Gorici kot učitelj klerikov novincev do leta 1902., po tem letu zopet v Novo mesto, kjer je učakal starost 58 let, redovno obleko je nosil 34 let. Bil je mirnega in tihega značaja.

Dne 4. maja je bila hospitacija na novomeški deški ljudski šoli. Zbralo se je 37 gg. učiteljev in učiteljic.

Dne 7. oktobra je prostovoljno odstopil p. Otokar Aleš, šolski vodja; deželni šolski svet je poveril vodstvo učitelju p. Gothardu Podgoršku.

Leto 1906.

17. januarja je bil v mestu, v okolici in drugod močan potresni sunek.

Dne 23. januarja je umrl kanonik Josip Jaklič v kopeli v 65. letu svoje starosti.

Goriškim nadškofom je bil imenovan dr. France Sedej.

Umrl je kanonik msgr. Matija Jeriha dne 4. marca, 78 let star; zlatomašnik in neutrudljiv spovednik.

Kanonikom kapiteljna v Novem mestu je bil imenovan preč. g. Janez Virant, župnik in duh. svetnik v Mokronogu.

Bohinjsko železnico so slovesno otvorili dne 19. junija.

Dne 30. julija je umrl p. Pacifik Fister. Rojen je bil 2. junija 1829 v Tomišlju; v red je stopil 6. septembra 1851., v mašnika posvečen 27. decembra 1853. Po dokončanih šolah so ga imenovali lektorjem na domačem bogoslovju v Gorici, potem v Kamniku učil je čez 30 let dogmatiko. Bil je več let tudi vodja domačega bogoslovja; ljubitelj ptičev, pozneje tudi cvetic. Iz Kamnika so ga poslali kot spovednika na Trsat, l. 1900 pa v Novo mesto. Leta 1899 ga je prišla huda ischias; skoraj eno leto ni mogel maševati. Pozneje je hodil s palico. Svojo zlato mašo je obhajal na tiho v oratoriju. V redu je živel 55 let.

popolno svobodo, tudi svobodo združevanja v posebne, samo kulturne učiteljske organizacije. Ta učiteljska organizacija naj se razširi čimprej po vsej Jugoslaviji." — Splošna želja se je izražala, da bi se enake resolucije sklepale po vseh podružničnih zborovanjih.

Birmovanje na Dolenjskem. Dekanija Trebnje: Trebnje v nedeljo 1. junija. Mirna v ponedeljek 2. junija. Št. Lovrenc v torek 3. junija. Čatež v sredo 4. junija. Sv. Križ pri Litiji v četrtek 5. junija. Št. Rupert v nedeljo 22. junija. Št. Janž v sredo 25. junija. Sv. Trojica v četrtek 26. junija. Trebelno v soboto 28. junija. Mokronog v nedeljo 29. junija. — Dekanija Novo mesto: Novo mesto v nedeljo 7. septembra. Prečina v sredo 10. septembra. Podgrad v četrtek 11. septembra. Stopiče v petek 12. septembra. Šmihel pri Novem mestu v nedeljo 14. septembra. Brusnice v ponedeljek 15. septembra. Bela cerkev v torek 16. septembra. Šmarjeta v sredo 17. septembra. Šempeter pri Novem mestu v četrtek 18. septembra. Vavta vas v petek 19. septembra. Toplice v nedeljo 21. septembra. Poljanica v ponedeljek 22. septembra. Črmošnjice v torek 23. sept. Soteska v četrtek 25. septembra. — Dekanija Žužemberk: Ajdovec v petek 26. septembra. Žužemberk v nedeljo 28. septembra. Šmihel pri Žužemberku v ponedeljek 29. septembra. Dobrnice v sredo 1. oktobra. Sela pri Šumberku v četrtek 2. oktobra. Zagradec v petek 3. oktobra. Krka v nedeljo 5. oktobra. Ambrus v torek 7. oktobra. Hinje v sredo 8. oktobra.

V spomin Zrinjskega in Frankopana je bil v sredo 30. aprila slovesen requiem v kapiteljski cerkvi v Novem mestu s pontifikalno črno sv. mašo, katero je celebriral mil. g. prošt dr. Seb. Elbert. Sv. maše so se udeležili v častnem številu zastopniki vseh tukajšnjih uradov in korporacij, odposlanci društev in družb ter meščani in drugo občinstvo, kakor tudi učenci in učenke novomeške ljudske deške in dekliske šole s svojim učiteljstvom. Mesto pa je razobesilo zastave v proslavo slavnega spomina na jugoslovanska narodna mučenika.

Praznik 1. maja se je obhajal v Novem mestu v prav slovesni obliki, kakor še nikdar poprej. Vse prodajalne so bile zaprte cel dan, obrt je počivala, gostilne in kavarne so bile odprte le od 12. do 14. ure in zvečer od 19. ure dalje. Tudi gimnazija in ljudske šole so praznovale 1. maj s pouka prostim dnevom. Raz hiš so plapolale zastave. Vreme je bilo lepo in gorko. Nerednosti ni bilo nikjer opaziti.

Jubilej. G. Ignacij Verbaj, dolgoletni vodja in upravitelj Narodne Tiskarne, je imenovan za ravnatelja Narodne Tiskarne povodom svojega jubileja 25 letnega vodstva te tiskarne. Še na mnoga zdrava leta!

V imenu Njegovega Veličanstva kralja se razglašajo zdaj vse razsodbe sploh in ne več v imenu zakona, kakor so se pričele razglašati po razsulu stare Avstrije.

Čast zavednosti! Tukajšnji obrtniki so se že pošteno organizirali in se ne ozirajo ne na levo, ne na desno, se ne naslanjajo na nobeno politično stranko, pač pa delujejo le za svoje stanovske obrtniške in gospodarske interese. Naj ne bo obrtnika v našem mestu in okolici, da bi se takoj ne vpisal v obrtniško društvo za Novo mesto in okolico ter bil tako deležen blagodejne obrtniške organizacije.

Okrajna kmečka zveza v Št. Petru opozarja svoje člane, ki so že prejeli plačilni nalog o dohodnini, naj se čimprej zglasijo s plačilnimi nalogi pri zvezinem tajnistvu, in sicer stranke šentpeterske občine v Št. Petru, one šmarješke občine v Šmarjeti!

Zvišanje cen poštne golic. Ker presegajo cene za papir in tisk za obrat potrebnih tiskovin do sedaj veljavne cene za posamezne golic, je bila poštna uprava primorana, zvišati ceno nakaznicam na 6 v z veljavnostjo od 15. aprila naprej in denarnim kuvertam na 16 v, spremnicam na 16 v ter brzovarnim golicam na 4 v z veljavnostjo od 5. maja t. l. naprej.

Žaloigra „Sin“. Ženska podružnica Ciril Metodove družbe v Novem mestu priredi v soboto 10. in v nedeljo 11. maja t. l. ob 8. uri zvečer v prostorih Narodnega doma znano E. Ganglovo žaloigro „Sina“. Vstopnina sedežev prvih vrst po 5 K, drugih vrst po 4 K in tretjih vrst po 3 K. Stojišča po 2 K. Vstopnice se bodo prodajale v trgovini U. Horvat od petka naprej. K obilni udeležbi vabi vse meščane-okoličane odbor.

Imenik glavnih in nadomestnih porotnikov za drugo porotno zasedanje, ki se prične dne 11. junija 1919: Glavni porotniki: Hrovat Ivan, posestnik v Št. Jerneju 40. Slak Anton, posestnik v Gor. Vrhu 5, Dobrnice, Trebnje. Pakiž Franc, posestnik in sitar v Danem 8, Ribnica, Bizjak Jakob, posestnik na Dobravi št. 3, Raka, Tomažin Franc, posestnik v Rašici št. 10, Vel. Lašče. Račič Jožef, posestnik v Gorici 7, Cerklje, Krško. Kopina Franc, posestnik v Beli cerkvi 10. Weiß Franc, posestnik v Metliki 27. Levstik Ivan, posestnik v Bukovici št. 9, Dane, Ribnica. Pisansky Alojzij, posestnik in trgovec v Sv. Križu 63 pri Kostanjevici. Koporec Franc, trgovec v Dobrnici 28, Trebnje. Majcen Ivan, posestnik in župan v Šent Janžu št. 4. Maurer Janko, posestnik na Raki 22. Konda Ivan, posestnik in župan v Praprečah 5, Črešnjevce, Metlika. Recelj Ivan, posestnik in gostilničar v Št. Jerneju št. 13. Sitar Ivan, posestnik in gostilničar v Toplicah 55. Stare Franc, posestnik v Leskovcu 29, Krško. Geltar Karol, posestnik v Crnomlju 54. Mandelj Franc, posestnik in župan v Farškem kalu št. 3, Češenjce, Višnja gora. Junkar Franc, posestnik v Vidmu 4, Raka, Krško. Adamič Janez, posestnik v Kompolju 65, Velike Lašče. Cesar Franc, posestnik in trgovec v Krškem 26. Baudjorek Janez, posestnik in gostilničar v Kotu 61, Črnomelj. Lavrin Štefan, posestnik v Rožendolu 4, Semič. Stipanič Matija, mizar v Gradcu št. 19, Metlika. Pavlišič Matija, posestnik na Brezjah, Kot, Črnomelj. Pavlovič Jožef, posestnik in gostilničar v Bušči vasi, Sv. Križ, Kostanjevica. Zure Karol, posestnik in trgovec v Razbureh št. 2, Vel. Loka, Trebnje. Zajc Ferdo, posestnik in župan v Podborštu 5, Višnja gora. Jordan Ivan, posestnik v Mihovcu 3, Št. Jernej. Škof Janez, posestnik v Stari vasi 10, Orehovec. Kopinič Julij, posestnik in gostilničar v Metliki 220. Klemenčič Jakob, posestnik iz Praprot 2, Vinji vrh, Črnomelj. Tomažin Alojzij, posestnik v Smedniku 7, Raka, Krško. Majcen Ignacij, posestnik v Št. Janžu 25. Rupan Ivan, posestnik in trgovec v Sv. Križu 30, Kostanjevica. Nadomestni porotniki: Smolič Janez, posestnik v Dol. Straži 17, Prečna. Turk Anton, pos. in župan v Bršljinu. Gorše Matija ml., posestnik na Krki 9. Žnidaršič Andrej, posestnik v Žabji vasi 14. Jakše Franc, posestnik in gostilničar v Novem mestu št. 35. Brudar Alojz, pos. na Ragovem 14. Rajc Alojzij, urar v Novem mestu. Kren Matija, posestnik v Valtavasi 17. Horvat Urban, knjigar v Novem mestu.

Tudi Sloveniji preti enaka katastrofa. Vsled povišanja plač stavcem in tiskarskemu osebju sploh so bili tiskarnarji v Zagrebu prisiljeni znatno povišati cene tiskarskim izdelkom. Vsled tega je veliko založništvo preklicalo svoja naročila, kar je imelo žalostne posledice, da so tiskarne brez dela in so morale odpustiti večje število stavcev. Bati se je, da tiskarsko delo popolnoma zastane in pride še večje število stavcev ob službo. Enaka usoda preti tudi manjšim tiskarnam na Slovenskem. Ogromne plače delavstvu in grozovito visoke cene papirja in vsem tiskarskim potrebščinam, — ne bomo jih zmagovali!

Vojaški dopusti za poljedelska dela. Poveljstva polkov, zavodov, oddelkov itd. dovoljujejo moštvo dopuste do 14 dni in sicer v prvi vrsti samostojnim kmetom in rokodelcem, ki so potrebni za popravo kmetijskega orodja, potem sinovom kmetov-gospodarjev in slednjič kmečkim delavcem, za katere prosi gospodar. Moštvo iz za-

ledja ima pravico do dopusta le v tem slučaju, ako se izkaže s potrdilom županstva.

Naznanilo iz šole na Grmu. Slavnemu občinstvu se daje na znanje, da so se na državni kmetijski šoli na Grmu uradne ure sledeče uredile: Uradne ure za stranke samo ob delavnikih: od 8. do 12. ure dopoludne, od 2. do 4. ure popoldne. — Zelenjavo in cvetlice se oddaja vsak delavnik samo od 8. do 10. ure dopoludne proti nakazilu ravnateljstva. Izven teh ur se ne bode ničesar iz vrta oddajalo. Za ogledovanje zavoda in njegovih nasadov daje dovoljenje ravnateljstvo šole.

Živinorejcem! Kmetijska podružnica v Novem mestu je prejela večjo množino živinske soli, ki jo oddaja svojim članom iz skladišča nasproti gostilne g. J. Košaka v Novem mestu. Na to se opozarjajo naši živinorejci, da jo pravočasno naročijo!

Kmetijska šola na Grmu priredi v mesecih maj, juni in juli mnogoštevilna predavanja in kmetijske tečaje po Dolenjskem, in sicer: 11. maja v Semiču in Št. Petru; 18. maja v Št. Jerneju in v Trebnjem; 16. in 17. maja: Tečaj za pridelovanje krme na Grmu; 23. in 24. maja: Perutninarski tečaj na Grmu; 25. maja v Št. Janžu pri Mokronogu; dne 1. junija v Ribnici in v Mirni peči; 9. junija v Sušicah; 10. in 11. junija: Čebelarski tečaj na Grmu; 10., 11. in 12. junija: Knjigovodski tečaj na Grmu; 15. junija v Prečni in v Št. Petru; 20. in 21. junija: Vinogradniški tečaj na Grmu; 22. junija v Beli cerkvi; 27. in 28. junija: Živinorejski in mlekarški tečaj na Grmu; 6. julija v Št. Lovrencu in v Škocijanu. Predavalo se boče o najrazličnejših kmetijskih panogah, ustrežajoč krajevnim razmeram. Gospodarje in gospodinjice se že sedaj opozarja na ta predavanja in tečaje ter se jih vabi k mnogobrojni udeležbi.

Tečaj za pridelovanje krme. Kmetijska šola na Grmu priredi dne 16. in 17. maja t. l. dvodnevni tečaj za pridelovanje krme s sledečim sporedom: Potreba in korist pridelovanja krme. Oskrbovanje in gnojenje travnikov in pašnikov. Zboljšanje travnikov in pašnikov. Naprava novih travnikov. Najbolj važne trave in detelje in nakup potrebnega semena. Sestava travnih in pašniških mešanice. Priprava zemlje ter setev. Raba novih travnikov in pašnikov. Setev deteljnih mešanice ter na njivah za dvo- in večletno košnjo. Gnojenje in oskrbovanje mešanice. Druge krmne rastline. Razkazovanje semen in razdelitev vzorcev ter razkazovanje šolskih travnikov, pašnikov in deteljišč. Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se priglasijo do 11. maja pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Revnejšim da ravnateljstvo brezplačno prenočišče na razpolago.

Perutninarski tečaj. Kmetijska šola na Grmu priredi dne 23. in 24. maja t. l. dvodnevni perutninarski tečaj s sledečim sporedom: Dohodki perutninarstva. Napake perutninarstva. Vrednost raznih plemen. Krmjenje in strežba. Bolezni perutnine. Kdor se želi tečaja udeležiti, se naj priglasijo do 18. maja t. l. pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Revnejšim da ravnateljstvo prenočišče na razpolago.

Zbirka Marijinih pesmi se je našla 26. aprila t. l. v vlaku. Kdor jo je pozabil, naj se zgleda pri postajnem uradu v Novem mestu.

Razglas.

Od okrajnega sodišča v Novem mestu določena

dražba premičnin

umrle zasebnice Marije Rifelj se bo vršila v ponedeljek, dne 12. maja 1919 v hiši št. 92 v Novem mestu. Začetek dražbe ob 14. uri. Najvišje ponudke treba takoj plačati, kupljene premičnine pa takoj odstraniti.

V Novem mestu, dne 6. maja 1919.

L. S. Karl Pleiweiss, notar kot sod. komisar.

Dopisi.

Iz Brusnic. Dne 13. aprila je bil javen ljudski shod V. L. S. v Brusnicah, ki je bil od domačih župljanov prav dobro obiskan. G. profesor Remeč je zbranimu občinstvu pojasnil politične razmere sedanjega časa ter priporočal, da naj se tudi kmetovalci združujejo in skupaj držijo, ako hočejo v bodočnosti uživati kake politične pravice. Po pojasnilu domačega g. župnika, da je za kmete katoliškega prepričanja najboljša organizacija v „Kmečki Zvezi“, se je sklenilo takoj osnovati okrajno Kmečko Zvezo za občini Brusnice in Orehovica. In res se je za te dve občini že ustanovila Kmečka Zveza s sedežem v Brusnicah. Za načelnika je bil izvoljen Martin Medle iz Jugorja. Članov je pristopilo že okrog 50.

Obenem, ko je bilo prvo zborovanje in volitev načelnika in odbora, so se sprejele naslednje resolucije:

1. Županstvo domače občine naj poskrbi za popravo občinskih potov. Kdor noče prostovoljno njemu odmerjenega pota popraviti pravočasno, naj se njegov del pota da na javni dražbi v izboljšanje.

2. Še strožje pa zahtevamo, da novomeški okrajni cestni odbor takoj stori potrebne korake, da se temeljito popravi skrajno zanemarjena okrajna cesta od Rateža skozi Male in Velike Brusnice, ter naj se taista okrajna cesta podaljša od Velikih Brusnic do Gabrja, oziroma naj se cesta od Vel. Brusnic do Gabrja sprejme med okrajne ceste.

3. Ker je v Sloveniji pretežna večina šoloobvezne mladine kršč. kmečkega stanu, po vsej pravici zahtevamo v višjem šolskem svetu za Slovenijo zastopnika kmeč. stanu in zastopnika kršč. mislečega učiteljstva.

4. Protestiramo proti navijalcem davčnega vijaka in zahtevamo, naj se dohodninski davek bolj pravično odmerja ter naj se doma porabljeni pridelki ne štejejo v dohodke.

5. Zahtevamo, da država primerno obdavi vojne dobičkarje, obenem pa poskrbi za varstvo vrednosti papirnatega denarja in vojnih posojil.

Iz Št. Jerneja. Menda ni davčni vijak nikjer tako pritisnil, kakor v naši občini. Pred vojnim časom je bilo vseh obdačenec za dohodarino kakih 30, sedaj pa, ko imamo polomljene kosti, prehlajene noge, razdrapane strehe... nas je pa v to častno armado avansiralo — pravijo — krog sedemsto! Zato smo napravili na poverjeništvu za finance vlogo, v kateri prosimo vlado, da naj se nam na ta ali oni način pomaga do pravice. Sedaj je ta stvar samo v rokah davčnega referenta. Če preje niti vsa komisija dostikrat ni znala, ne mogla pravo pogoditi, kako naj to doseže en sam uradnik v tako obsežnem glavarstvu, kakor je ravno krški, ki šteje 54.000 prebivalcev! Kaj pa zaupniki? No, to je kaj pripraven aparat, da se tega in onega ja globoko noter potlači, posebno če je političen nasprotnik. Poslušajte! Neka stranka je pred leti fatirala čistega dohodka 3000 K. Davčni gospod s tem nezadovoljen, vpraša zaupnika. Ta pravi najmanj 15.000 K. Seveda je bila stranka na tej podlagi obdačena. Kmalo na to zavezanec umrje. Vse so inventarično premerili in pretehtali — bil je trgovec — ter našli, da je mož sam popolnoma po resnici napovedal. In koliko je tacih slučajev! Zato se mora v tej zadevi kaj ukreniti, tako ne sme iti dalje, če hoče imeti vlada vdane podanike.

Tako velikanske povodnji, kakor smo jo imeli pretekle praznike, ne pomnijo najstarejši ljudje. V Kostanjevici je bil ves trg spremenjen v beneške lagune. Samo v dve hiši ni voda vdrla! Za Krko so jo imeli nekateri do vrh peči v hišah. Mnogi so morali živino spraviti v druge vasi na varno. Škode je seveda mnogo napravilo, ker vsega tudi ni mogoče skoro trenutno umakniti.

Iz Valtevasi. Dne 30. aprila ob 5. uri popoldne smo pokopali soprogo vpok. učitelja, gospo Terezijo Kalan. Po mučnem trpljenju jo je dobro pripravljeno na večno pot Bog vzela k sebi v 76. letu njene starosti. Bila je skozi 46 let blaga žena svojemu soprogu, skrbna mama in stara mama, dobra teta in stara teta. Žalujejo ostali kakor tudi sorodniki in sosedje jo bodo ohranili v blagem spominu. Domači župnik, č. g. Bartol jo je pokopal ob asistenci č. g. P. Akvina in kaplana Lobeta iz Toplice, učiteljsko osebje domače in okoliških šol pa je zapelo pod vodstvom g. Ign. Hladnika v slovo pred hišo in ob grobu tolažilni žalostinki. Bodi odprt blagi duši večni raj!

Iz Ajdovca. (Predrznih tatovi.) Okrog naših vasij se razprostirajo obširni gozdovi, ki so večinoma last knezova. V teh gozdovih se skrivajo cele trume ciganov in tatov, ki ponoči kradejo ljudem. Škarpovim je bil ukraden konj, ko so zvečer molili. Vaščani so takoj hiteli za tatom in dobili konja nazaj. Prijeti tatu se niso upali. Lužarju je bil tudi konj ukraden. Dobili so ga šele na hrvaški meji. Francetovim je bil ukraden vol. Dobili so ga v Vintarjevem hlevu na Straži. Vršila se bo preiskava. Na dekleti, ki ste šli zjutraj zgodaj v Žužemberk, so roparji streljali. Tatvine okrog hiš, vlni v hiše, tatvine vina in vlni v hrame se ponavljajo že več let tako pogosto, da ljudje sodnji niti nanznanjati več nočejo, češ, potem bom imel še pot k sodnji in zastoni. Nek cigan je pri belem dnevu hodil po Srednjem in Malem Lipovcu s puško in nasajenim bodalom in — popisoval živino. Ponoči je siloma udrl v neko hišo. — Opozarjamo oblast, naj poskrbi, da se tukajšnji knezovi gozdovi očistijo tatov in roparjev. Ljudstvo, kateremu se nalagajo vedno večji davki, sme tudi zahtevati, da mu država štiti njegovo imetje. Potrebna nočna straža je ustanovljena.

Raznotero.

10.000 let star gozd. Pri Landskronu so našli o priliki kopanja nižjih plasti na pomembno najdbo, na ostanek gozda, ki je še iz ledene dobe. Starost tega gozda znaša najmanj 10.000 let, zakaj tako dolgo je po računih od tedaj, ko je izginila ledena skorja, ki je pokrivala nekoč Skandinavijo in severne dežele. Dobljeni ostanek gozda je v dolini, ki se je tedaj stvorila. Poleg tega so našli v šotnih tleh kakih pet metrov pod morsko gladino zobe divjih mrjascev, veliko fosilnih lešnikov, okamenele izumrle živali itd.

Originalen človekoljub. V Turinu je živel nek originalen človekoljub, ki je hotel najti način, kako bi delil dobrote samo onim, ki so jih v resnici zaslužili. Spomnil se je, da bo pustil vsako jutro pred zoro sredi poti veliko vsoto denarja. „To bo gotovo pobral kdo izmed onih, ki zgodaj vstaja in gre pridno na delo“, si je mislil človekoljub in že od same misli srečno spal. Nekaj časa je preteklo. Človekoljub je šel nekega jutra zgodaj iz hiše in našel na dva pijanca, ki sta nekaj iskala na cesti in neprestano vpila: „Prepozno, prepozno!“ Človekoljub ju je začel zmerjati radi pijanstva. „Kako zadovoljstvo imate od tega, da sami iz sebe delate živino!“ — „Drug so še večja živina ko midva, ko puščajo vsako jutro denar sredi ceste,“ je odgovoril eden izmed njih osuplemu človekoljubu.

Umetnost in predrznost tatvine. Izračunili so, da v Italiji pokradejo na leto do 15 milijonov lir. Ta vsota še ni tako velika, če pomislimo, koliko kradejo v drugih krajih. V samem Londonu ukradejo tatovi naenkrat po dvajset milijonov. V Njujorku znaša vsota 25 milijonov, a v Berlinu do 18 milijonov. Kar se pa tiče predrznosti te svojati, pa je težko določiti prvenstvo. V Parizu se je posrečilo ukrasti nekaj bronastih topov iz policijskega urada. Sredstva so najmodernejša in najdovršenejša. Tako je glasoviti ulomilec iznašel „krožečo pilo“, ki pa ni nič proti današ-

njemu prašku „thermite“, ki je sestavljen iz aluminijevega prahu in oksida, ki zgori ob temperaturi 3000 kolorij ter raztopi vsako kovino. Ta prah je iznašel kemik tvrdke Krupp za vlivanje cevi, a vlonilci so ga porabili za blagajne. Za delo s tem prahom je treba večje vaje in znanje, a se vkljub temu zelo mnogo vporablja.

Nenavaden vlom v Rimu. Neki vlonilec je prišel v neko krčmo v Rimu s policijskim trobojnim trakom in prsih v družbi z nekolikimi policijskimi organi in zaplenil velike vsote denarja igralcem, ki so se skrivali v ti gostilni. Ob odhodu je pozval krčmarja, naj pride drug dan na policijo. Kako se je krčmar začudil, ko je prišel drugi dan na policijo in izvedel, da je bil dozdevni policaj navaden tat. Poleg tega je moral na policiji še plačati kazen, ko se je sam naznanil, da so igrali v njegovi gostilni za visoke vsote.

Franjo Neubauer:

Božji volek.

Srečno jutro pomladansko!

Božji volek je droban
sel na róke moje dlan.
Božji volek, oj pripelji
velik voz mi, polhen sreče,
lepe, sladke in duhteče!
Ali vem: vozá ti manjka!
Tam v zabrdji mlad kolar
nova kola dá ti v dar,
dobri pa kovač pod logom
vse okuje ti — zastoni.
Voz bo tvoj, le pridi ponj!
Oj nalóži, kar le moreš,
pa pripelji od povsod
sreče mi za lepi god,
da bo polna hiša moja,
da po sobah polno bo,
da sijalo bo okó,
da bo rajalo srcé mi,
da vesel bom spet enkrát,
sreče, sreče prebogát! —
Pa-le hipec neopažen:
pal je volek mi z dlani,
pala sólza iz oči...

Doneski k vremenoslovju Bele Krajine.

(14) J. Šašelj.
VI. Kakšno vreme smo imeli v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji, v zadnjih 10 letih v posameznih mesecih.

Julij pa je bil nenavadno grd in neuljuden, izredno moker in po večini tudi hladen. Deževalo je ta mesec izredno obilno, ko imamo druga leta ravno v tem mesecu navadno največjo vročino in sušo. Imeli smo ves mesec nič manje, kakor 21 deževnih dni. Deževalo je po noči, ali po dnevu, in včasih kar lilo. Večinoma je bilo tudi oblačno in megleno vreme in hladno. Solnčnih in gorkih dni smo imeli prav malo. 16. pa je naredila zvečer okrog 7. ure nekoliko škode tudi toča, posebno v Vel. Plešivici, ki je padala pa k sreči med dežjem. Več škode pa je napravila okoli Podzemlja in Metlike, posebno v Drašičih. Vsled obilnega deževja ljudje v tem mesecu niso mogli skoraj nič delati, posebno ne sušiti in spravljati krme, katere se je tudi nekaj spridilo, ne žeti strni itd. Strni so bile vsled preobite moče kar ocrnele, ker jih je napal palež, da je bila slaba tudi slama in škopa. Tudi vinogradov ni bilo mogoče škropiti in žvepljati, ker je vse sproti dež opral. Tako mokrega in hladnega vremena v juliju ljudje niso pomnili. Mesec je bil podoben prav aprilu. To, moko in neugodno vreme se je bilo začelo že 20. junija in smo imeli od tega dne do 31. julija, to je v 42 dneh, 30 deževnih dni, res izredno v tem času. Ker nismo imeli po zimi snega in mokrote, in zopet v spomladi ne dežja, zato je bilo pa poletje tako moko. „Slov.“ št. 177. z dne 4. avgusta je pisal glede julija tole: „Letošnji julij je bil najhladnejši v zadnjih 139 letih. Sicer se pa vremenske anomalije od 20. stoletja neprestano pojavljajo. Tako smo imeli leta 1905. najhladnejši oktober, leta 1906. najtoplejši november, in lani

najhladnejši september, ter sploh najhladnejšo jesen izza leta 1775. Letošnji julij je bil samo za poldrugo stopinjo toplejši, nego normalen maj, in premrzelo celo za Petrograd, kjer znaša normalna julijska temperatura 17,7 stopinj, naša letošnja pa je znašala le 16 stopinj. Tako julijsko temperaturo imajo v deželah, ki leže 24 milj južno od polarnega področja, to je naprimer v severni Finski in Laplandu. Avgust, ki je navadno nekoliko hladnejši, nego julij, bo letos pač najbrže nekoliko toplejši.“

Tudi avgust je bil po večini prav grd, jako moker in hladen ter neugoden, kakor julij. Imeli smo večkrat viharje z gromom, bliskom in hudimi nalivi. Vsled obilega deževja se je zopet spridilo več krme in detelje, ker je ni bilo mogoče posušiti. Imeli smo v mesecu 14 deževnih dni. Večkrat je prav hudo lilo in bilo včasih tudi prav hladno. Ker je bila vsled obilnega deževja tudi Kulpa močno narastla, in sicer ravno ob času, ko so imeli ljudje v njej konoplje namočene, jih je voda precej odnesla, katere so pa neki potem na hrvaški strani nasproti Gribljam lovili. Drugi so jih imeli pa v vodi po 10 do 14 dni, ker niso mogli preje do njih vsled narastle vode in ker je bila voda tudi premrzla. Vsled obile moče je tudi turšica prav bujno rastla in je bila po nekaterih njivah visoka do 3 metre in čez, a zrniti in zoreti da ni mogla, ker je bilo vreme prehladno. Tudi za trto je bilo to premokro in preveč hladno vreme izredno neugodno, ker ni moglo zoreti in mehčati. Zato se je pa začelo tudi listje paliti vsled strupene rose, grozdje pa plesniti.

Razvedrilo.

Nič hudega. „Ne vem, kaj je z mojim možem? Če izpije zvečer nekaj vina čez mero, je zjutraj ves razbit?“ — „Ljuba sosedo, to ni nič hudega! Če pa popije moj mož vina čez mero, sem pa jaz zjutraj vsa razbita!“

Umetnik. Sedanji predsednik poljske ljudovlade Padarevski je bil nekoč povabljen od bivšega ruskega carja Nikolaja, da mu je igral kot prvi virtuozi na glasovir. Car ga pohvali: „Prav veseli me, da imam med svojimi podaniki takega velikega umetnika.“ — Padarevski mu odgovori: „Veličanstvo, jaz nisem Rus, ampak Poljak.“ — In car je odšel iz dvorane.

Vojna dobičkarica. Mesarica A: „Povej mi, prijateljica, kako se počutiš sedaj, ko si si v času vojne pridobila premoženja za dva milijona?“ — Mesarica B: „Prav slabo! Poprej sem se umila enkrat na teden, toda sedaj se moram pa vsak dan kopati v banji, kar mi zares preseda!“

Abstinent. Alkoholikar: „Si slišal gospodiča, kako navdušeno je pobijal alkoholčne pijače — pa sem ga tudi že videl natrkanega!“ — Abstinent: „S tem je ravno z vzgledom dokazal, da zares škoduje alkoholna pijača!“

Časovno. Prvi visokošolec: „Kaj se tako držiš, kakor bi pil pelin?“ — Drugi visokošolec: „Izgubil sem svojo legitimacijo in zdaj ne vem, kaj študiram!“

Usodepolni pogovori. Soproga: „S kom si pa tako dolgo govoril v veži?“ — Soproga: „Z nekimi stari prijateljem, katerega ti itak ne poznaš.“ — Soproga: „A tako! In stari prijateljem praviš ti „srček“ in „ljubki angelček“?!“ — Nadalje so govorili piskri, kastrole in okrožniki...

Nadomestilo. Ona: „Oh, kako sem nesrečna, da si tako kruto prelomil zakonsko obljubo!“ — On: „Potolaži se! Če hočeš, ti kaj boljšega obljubim?“

Dobre želje. Mati: „No, Slavica, kaj bi pa rada imela za svoj god?“ — Hčerka: „Tri velike torte, ljuba mamica!“ — Mati: „Toliko tort sploh ne gre v tvoj želodeček!“ — Hčerka: „Pa mi kupi še en želodeček!“

Proda se

v gostilni „Tuček“ steklena stena, razne svetilke, razne steklenice, stara železje in druga drobnjava.

Tvrka E. GUŠTIN v Metliki - dobavlja poljedelske stroje

vseh vrst. — Zahtevajte cenik!

Poslano.

Založba Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani se usoja p. n. občinstvu naznaniti, da pripravljajo izdajo: **Velikega slovenskega vzornega spisovnika** izpod peresa g. profesorja Henrika Podkrajška. Spisovnik, okoli 350 do 400 strani, bo v kratkem izšel in bo obsegal izbrano zbirko pisem, listin in vlog za zasebnike, trgovce in obrtnike. Izkratka, spisovnik bo neogiben potreben svetovalec v vseh vprašanih in pravnih zadevajočih gospodarski promet.

Naročila prej izdajo, ki so potrebna spričo majhne naklade zaradi težkoč pri nabavi papirja, sprejemajo vse knjigarne.

Vabilo

na XXII. redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice za Kandijo in okolico - registrovane zadruge z neomejeno zavezo

ki se vrši v ponedeljek, dne 12. maja 1919 ob 1. uri popoldne v prostorih zadruge

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva in odobrenje letnih računov.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Nadomestna volitev funkcionarjev.
5. Slučajnosti.

NB.: Ako bi ta zbor ob 1. uri ne bil sklepčen, skliče se s tem na 2. uro drugi občni zbor, ki sklepa veljavno ne oziraje se na število navzočih združnikov.

Načelstvo.

Starejša dekla k prašičem

se takoj sprejme - tudi lahko z rodbino. Mož bi imel delo kot ogljar ali podobno. Pogoji ugodni, stanovanje lastna hišica, poleg kos zemljišča. — Posestvo Krupa, p. Gradac, Belokrajina.

I. in največja jugoslovanska tovarna za barvanje, kemično čiščenje, pranje in svetlo-likanje perila.

Barva vedno vsakovrstno blago,

čisti obleke,

svetlo lika

ovratnike, zapestnice, srajce.

Hitra in točna izvršitev. — Nabiralnica: **Novo mesto, Glavni trg št. 73** hiša Kino Jugoslavija.

Hiša z vrtom
se da s 1. avgustom v najem
v Novem mestu

Hiša ima tri sobe, kuhinjo, klet in vse potrebne pritlikline. - Stanovanje se lahko odda tudi starejšim zakonskim ljudem v najem za celo življenje proti enkratni gotovi odkupnini. - Naslov pove upravnništvo Dol. Novic.

Acetelenski aparat

še nov, močan, do 50 svetilk, pripraven za kakšno večjo stavbo, restavracijo, kavarno, graščino itd., z vsemi pripadajočimi svetilkami in cevmi - se proda ceno in tudi postavi ter razsvetljava solidno vpelje. Natančnejša pojasnila daje

Jakob Preželj,

vodovodni inštalater in ključavničar v Novem mestu.

Sadjevec, vino in kisló vodo
razpošilja A. OSET - p. Guštanj.